

Asia: VN/29993/2024

Oikeusministeriön asetus viittausmerkinnöistä Suomen säädöskokoelmassa

Huomiot EU-säädösten yksilöinnistä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Huomiot Euroopan unionin viralliseen lehteen viittaamisesta

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Huomiot viittaamisesta valtiopäiväasiakirjoihin

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Lakitekniset huomiot

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut huomiot

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta oikeusministeriön asetukseksi viittausmerkinnöistä Suomen säädöskokoelmassa sekä määräyskokoelmissa. TEM toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Huomioita luonnoksesta oikeusministeriön asetukseksi

TEM kannattaa kyseisen oikeusministeriön asetuksen päivittämistä. Asetuksen päivittäminen on tarpeen mm. Euroopan unionin virallisen lehden julkaisutavan sekä säädösten yksilöintitavan eli tunnusten kirjoitustavan muututtua. Nyt ehdotetut muutokset viittausmerkintöjä koskevaan sääntelyyn vaikuttavat yleisesti ottaen perustelluilta, mutta TEM kiinnittää huomiota kahteen asiaan asetusluonnoksessa.

Asetusluonnoksen 2 §:ssä viitataan EU:n asetusten ja päätösten osalta niissä edellytettyihin tarkempiin säännöksiin. Tämä sanamuoto vastaa voimassa olevaa sääntelyä, ja muotoilu on ajoittain aiheuttanut käytännön lainvalmistelutyössä epäselvyyttä. Aina ei ole selvää, milloin kyse on tilanteesta, jossa EU-sääntely nimenomaan edellyttää ko. kansallista sääntelyä ja milloin kansallinen sääntely ehkä muutoin liittyy ko. EU-sääntelyyn. TEM esittää harkittavaksi, voisiko lainkohdassa ehkä käyttää ”asetuksessa tai päätöksessä edellytetyjä tarkempia säännöksiä” -muotoilun sijasta esim. muotoilua ”unionin asetukseen tai päätökseen liittyviä tarkempia säännöksiä”. Tämä olisi myös linjassa sen kanssa, että jälkimmäisen kaltaista muotoilua on käytetty asetusluonnoksen 3 §:ssä.

Asetusluonnoksesta ehdotetaan jätettävän pois voimassa olevan asetuksen 5 §:ssä olevat viittausten kirjoittamismallit. Esittelymuistioluonnoksessa viitataan mm. siihen, ettei esimerkkien käyttö lainsäädännössä ole lakiteknisesti suotavaa. Muistioluonnoksessa todetaan edelleen, että esimerkit ovat kuitenkin edelleen hyödyllisiä ja että niitä voitaisiin jatkossa saattaa valmistelijoiden käyttöön esimerkiksi lainvalmisteluohjeiden yhteydessä. Lisäksi kirjoittamismallit on ilmeisesti tarkoitus sisällyttää asetuksen esittelymuistioon, nyt lausuttavana olevasta esittelymuistioluonnoksesta päätellen. TEM toteaa, että viittauksen kirjoittamismallit ovat käytännön lainvalmistelutyön kannalta ehdottomasti tarpeellisia. On tärkeää, että mallit ovat vaivattomasti saatavilla. Jos ne sijoitetaan vain asetuksen esittelymuistioon, muistion tulee olla kaikkien, ainakin lainvalmistelijoiden, helposti saatavilla. Toisaalta esimerkiksi Lainkirjoittajan opas, joka on saatavilla julkisilla finlex.fi - verkkosivuilla, olisi luonteva ja toimiva paikka malleille. Käytännön lainvalmistelutyötä helpottaa se, jos valmistelua koskeva ohjeistus on löydettävissä kootusti tietyistä paikoista. Lainkirjoittajan opasta lienee tarpeen joka tapauksessa päivittää viittausmerkintäasetukseen tehtävien muutosten johdosta, sillä voimassa olevaa asetusta käsitellään oppaan jaksossa 7.5. Samassa yhteydessä mallien lisääminen oppaaseen olisi oletettavasti verraten vaivatonta.

On kuitenkin huomattava, että kirjoitusmallit on tärkeää säilyttää valmistelua varten helposti saatavilla myös ruotsinkielisinä. Jos malleja ei enää sisällytetä asetukseen, ne on tarpeen erikseen kääntää ja saattaa lainvalmistelijoiden saataville. Jos mallit sisällytettäisiin jatkossa esim. Lainkirjoittajan oppaaseen, sinne olisi aiheellista viedä myös ruotsinkieliset mallit. Niiden olisi hyvä olla suomenkielisten mallien kanssa samassa paikassa.

Huomioita esittelymuistioluonnoksesta

TEM esittää harkittavaksi, että esittelymuistioon lisättäisiin (esimerkiksi 2 §:n säännöskohtaisiin perusteluihin) maininta siitä, että 2–4 §:t koskevat lakien lisäksi myös valtioneuvoston ja

ministeriöiden asetuksia. Tämä lienee sinänsä selvää, mutta mm. koska asetus alkaa pykälällä, joka koskee vain lakeja, mutta ei muita säädöksiä, sen sanamuoto voi joskus ohjata lukijaa ajattelemaan näin myös muiden pykälien osalta.

Esittelymuistion olisi hyvä olla sisällöltään yhteneväinen Lainkirjoittajan oppaan kanssa. Tällä hetkellä Lainkirjoittajan oppaassa todetaan (jakso 7.5.), että jos merkintä tehdään tietyn säännöksen kohdalle, ”Tällaiset pykälät merkitään yläindeksillä, joka kirjoitetaan kyseisten pykälien pykälämerkin perään ilman välilyöntiä. Yläindeksiksi kirjoitetaan asteriski.”. Tällaista ohjeistuksen kohtaa ei sisälly esittelymuistioluonnokseen.

TEM ehdottaa, että esittelymuistiossa käsiteltäisiin tilanteita, joissa ei ole selvää, onko viittaus EU-säädökseen tarpeellinen tai aiheellinen vai ei. Tällaisia tilanteita tulee käytännön lainvalmistelutyössä vastaan sangen usein. Esimerkiksi tilanteissa, joissa uudella direktiivillä muutetaan aiempaa direktiiviä, on pohdittu, onko syytä viitata myös alkuperäiseen direktiiviin. Usein sääntelyn taustalla on myös aiempia EU-säädöksiä ja niiden muutoksia, erilaisia kansallisia muutoksia sekä paikoin monimutkaisiakin muutosketjuja, jolloin viittauksen aiheellisuutta voi olla vaikea arvioida. Perustelumuistiossa voitaisiin myös ottaa kantaa mm. siihen, onko epäselvässä tilanteessa esim. lähtökohtaisesti parempi tehdä viittaus kuin jättää se tekemättä. Lainkirjoittajan oppaan (jakso 7.5.) mukaan ”Viittauksen tarkoituksena on informoida lainsoveltajia kansallisen säädöksen tai määräyksen ja EU-säädöksen välisestä kytkennästä.”. Esittelymuistiossa voitaisiin esim. ohjeistaa valmistelijoita siitä, voiko valmistelussa lähteä aina siitä, että asiaa on syytä arvioida mahdollisimman hyvin siltä kannalta, mikä olisi lain soveltajien kannalta informatiivisinta. Vaihtoehtoisesti tällaista ohjausta voisi sisällyttää Lainkirjoittajan oppaaseen.

Esittelymuistion jakson 3.2. toiseksi viimeisestä kappaleesta puuttunee sana ”valiokunnan” (”Sen sijaan viittausmerkinnässä ei mainittaisi eduskunnan valiokunnan lausuntoa.”).

Kivivasara Sami
Työ- ja elinkeinoministeriö

Holkko Laura
Työ- ja elinkeinoministeriö